



BENKE LÁSZLÓ

## Birkózás

Látod-e még, Uram,  
elégedetten,  
amit teremtettél,  
amit a porból  
saját képedre  
életre leheltél:  
– Íme, igen jó?  
Vagy talán megbántad  
isteni koncepciód?  
De hisz úgy van minden,  
ahogy te akartad!  
Mozog még a por,  
a porban még mozgunk!  
Egészben a rész,  
részben az egész –  
laokoóni giliszták  
Uram, még birkózzunk?

Ima az elveszett költőért

Beavatkoztál az életembe, Uram,  
azt akarod, hogy világosan lássak.  
Add vissza hát az elveszett költőt  
s az értelmetlenségben világosság támad.

Nélküle, Uram, hiába fekszem és hiába kelek  
és hiába vetem árnyékom a földre,  
hiába mormolom napfénybe imámat  
s hiába is volnék áldozat gyümölcse.

Nélküle, Uram, nem sír az újszülött,  
nem beszél, nem eszik, csak hallgat,  
öregen és bölcsen. Benéz rá az anyja,  
be-benéz egy csillag – azt hitte, hogy meghalt,  
azért vagyunk csöndben.

Nélküle, Uram, nem ér a nevem,  
nem ér a játék, tőlem már hiába  
veszik el vagy hiába nem.  
Elesek benne vagy átesek rajta?  
Érte és utána kihalok én is kihalt teremem.

## Egy kelet-európai magyar Nyugat-Európához

1.

Mint anyjuk kezétől az útra gondosan megfésült  
lányok és fiúk ragyogó feje,  
olyan ígéretes az én megművelt földem.  
Én is a földemet viszem.  
Vágyam meg olyan az úton  
a képzeletemben nesztelen suhanó buszon,  
mint a vándoré,  
ki szentül hiszi, hogy eljut céljaihoz.  
És mégis a gyehenna tüze ég bennem.  
Tüzet és jeget virágzik  
a mélyben folyton fortyogó magmám,  
mintha már Izland földrengéses földjeként  
visítanék a térben lobogva.  
Fütyülő gejzír vagyok,  
hol itt, hol ott folyton kitörök  
és el-elcsitulok, mint a láng,  
s meg-megdermedek, mint a jég.  
Virág szemekkel látok-e még?

Az új évezred első napján  
kristályos, reggeli verőfényben  
anyjuk szoknyája körül  
csipogva nevetgéltek a jólfésült kiscsibék.

Bárhol is járok vágyaimmal,  
sárga napot melengetek fázékony tenyeremben,  
és mégsem hagy el a rettenet  
mióta kivívtam függetlenségemet.  
Fölfelé megyünk?

2.

Nem írni vágyom, hanem Írországba,  
Benbulbin lapos hegyére,  
harmonikázni és harmonikázni  
a zord és fénséges tájban, mint maga a hegy,  
mint ama kelta harcos a sziklaszirten.  
Lehetnék ott akár feltámadásig Yeats sírja,  
de nem, mégsem Északra,  
Délre megyek, pálmaligetekbe, narancsfák alá,  
a Pokol Csúcsára,  
Pico de Teide havasára,  
inkább a spanyolok Rossz Földjére,  
puskával kezemben ott jobban kifejeznének  
sziklákat görgető vízmosások.

Durva létem ott  
ha éjről-éjre békességben elpihenne,  
álmaim  
megirigyelhetnék fényességes égi kicsibék.

S milyen könnyen átzuhanhatok  
Verdun szurdokába,  
Európa legmélyebb szakadékába,  
amott pedig, magamra-ismerésem puszta kedviért,  
lehetnék imbolygó szikla  
Renon valamelyik földpiramisán.  
Onnan már könnyedén beugorhatok  
Küklopsz szemébe,  
a fortyogó Etnába, hiszen Délre vágyom,  
illatos lobogásba –  
gyerünk tehát:  
Északra föl! Északra föl!  
Miközben lefelé megyek.

Már gyérülő hajamban  
fények és árnyak suhognak velem  
s nem tudom feledni a reményt,  
kiontott vérem és fölemelt fejem,  
mely folyton előre hajt.  
De mint az Elba-völgye sziklaszirtjein  
sok vadul robajló vízesés,  
olykor az idők végezetéig  
mélybe húz a csüggedés.  
S hányszor elég egy csöppnyi égi szikra is,

egy fénycsöpp, egy fény-szalmaszálacska,  
hogy suhogva újra szárnyra kapjak  
hazámért, gyerekeimért, szerelmemért,  
legalább egy boldogabb emlékezetért,  
lányok és fiúk megfésült hajáért,  
lankás somogyi földemért.  
Borzongó, gejíres lelkem hát fel-feltör újra,  
nem tudom, hová és nem tudom, miért.  
Mert lefelé megyek.  
Mégis menni kell tovább, bár dermeszt az út  
és dermeszt a mintha is,  
mégis hazavágyom, pedig tudom,  
nincs visszatérés, és nincs megállás sem,  
sehol és soha.

Mire nőttem fel, mint fekete nyárok  
végtelenbe hívó sora,  
mire nőttem fel e röpké csodálkozásban  
ősi tövek tövén?  
Már nem én vagyok a gyermek,  
kinek futtában is meg-megállt a kép,  
ahogy rávetette sóvár tekintetét  
az égre törő jegenyék hosszú sorára.  
Azóta is hányszor megüli lelkem  
az út és a bánat,  
mert menni kell,  
habár százszor törötten  
az embernek nincs hová mennie.

3.

Ó PÁRIS! PÁRIS!  
elmész Kasikám  
én nem ismerlek,  
nem is láttalak, meg sem érintettelek,  
Ó EURÓPA!  
EURÓPA!  
nem láttam falvaid, városaidd, lenyűgöző alkotásaid,  
hegyeid, völgyeid, folyóid, mezeid,  
nem ismerem országaid, népeid nyelvét,  
kultúráját, szokásait,  
engem nem engedett hozzád a korlátozók korlátoltsága,  
folyton közbejöttek a föld- és fegyverkerítők kerítései;  
nem engedett és nem enged a pénzhiány sem.  
Ó civilizáció, mi is az, hogy civilizáció, Kasikám,

*az ember bekeni magát valami zománccal  
és irtózni kezd a tetvektől,  
szégyenletes,  
hogy nincs rólad belső képem,  
szégyenletes, hogy lefelé megyek,  
nem tudom, milyen lehetsz,  
szépek és biztatók-e arcod vonásai, szép-e termeted,  
testvéremként is szerethetnélek,  
nem oly elvontan, mint az emberiséget.  
S mi az, hogy családi kapocs, Kasikám,  
az ember holmi selyemszalaggal meghosszabbítja  
a köldöksinórját,  
már ötvenhét éves vagyok, már ötvennyolc,  
maholnap hetvenöt leszek,  
álmaimban élek s lefelé megyek.*

PÁRIS!

Ó PÁRIS! – Helénád  
meg sem érinthettem,  
elnyúlnék vele az Atlanti partokon,  
a Földközi-tengeren,  
de azt sem tudom, róla álmodom-e,  
ha új nőről, új barátról álmodozom.

Európa, Európa,  
ha álmodom egyáltalán,  
csak ébren álmodozom.  
Nem láttam még  
Rómát, Londont, Nápolyt, Velencét sem,  
szerelmes vagyok  
gyönyörű Magyarországom  
szebbnél szebb tájaiba, falvaiba, városaiba,  
hegyeibe, völgyeibe,  
vizeibe és erdeibe, tölgyeseibe és fenyveseibe,  
fürtös akácosaiba és mézédés hársasaiba  
s egyre jobban irtózom a szennyes,  
szennyező emberektől.  
Mit nekem Notredám, szerzés és haszon,  
mit nekem gyarmatosítás,  
s mi is az, Kasikám, hogy istentisztelet,  
*az ember félni kezd, hogy ne kelljen félnie.*  
Ha hinni lehet a híreknek és a híreszteléseknek,  
nagy cigány vagy te, Európa, Európa.

Szegény kis szomszédaim és ravaszul magabiztos  
kormányaink mi óta gyakran emlegetnek,  
mint mennyeket és poklokat,  
gyanúba keveredtél, hisz' már megint fölfelé vágyom  
és lefelé megyek.  
Azt hiszem, te is nagy bajban lehetsz,  
ha édes hazám dolgos népének  
pénzére fáj a fogad.

Ó, te bikaháton elrabolt nő,  
valóban te leszel az, ki majd átémelsz  
a béke, a gazdagság, a testvériség  
várva várt közösségébe, szabad jövődönkbe?  
Számunkra is nyílik végtelen pálya és tér?  
Higgyem, hogy az én népem  
és nemzetem végre az lehet,  
akivé ezer éve lenni akar?  
Nem gyarmatosító, rabló, kalandozó haramia,  
hanem érzékeny és művelt elme,  
nagyságától általad is hányszor megfosztott,  
könnyen lelkesülő,  
szárnyaszegett magyar.

Párizs, ó Párizs!  
Nem a bástyák omlottak le,  
mi omlottunk össze  
ránk fogott vétkeink és vállalt terheink alatt,  
s nem tudjuk, mi lesz velünk  
saját hazánkban térdre kényszerítve,  
ha végképp elveszítjük  
a becsületünket is.

Európa, ó Európa,  
szegénynek születtem én  
s nagyobb erőfeszítések árán  
sikerült is szegénynek maradnom,  
jó lenne hát, ha nyíltan megmondanád  
*dzsiramári*  
*ó, lébli*  
*ó, Bum-bumm*  
*és finfi,*  
hova csábítgatsz, mit akarsz tőlem  
s hazámtól is mit akarsz?